

Gezondheidsstatus High-techbedrijf op topniveau

Eén van de doelstellingen van het High-techbedrijf was het houden van een gezonde veestapel met een hoog dierenwelzijn. Het bedrijf voerde daarom een actief preventief beleid onder het motto 'voorkomen is beter dan genezen'.

ir. Leonie Heutinck
(ASG – Animal Sciences Group van Wageningen Universiteit
& Researchcentrum, Lelystad)

GEZONDHEIDSKOSTEN

In 2006 lagen de gezondheidskosten op het High-techbedrijf op 1,40 euro per 100 kg melk; ruim twee keer zo hoog als op het Lagekostenbedrijf.

Foto: ASG

Aan de basis voor een hoge gezondheidsstatus op het High-techbedrijf stonden duidelijke hygiënemaatregelen en deelname aan de dierziekte-bestrijdingsprogramma's van de GD (en IKB-Rund tot deze regeling stopte in 2006). Daarnaast kreeg de dierenarts een rol in de bedrijfsbegeleiding. Op deze manier werd getracht de werkelijke dierenartskosten zo laag mogelijk te houden, en daarmee ook de totale gezondheidskosten.

Dierziekte-bestrijdingsprogramma's GD
Het High-techbedrijf heeft in haar laatste

bestaansjaren deelgenomen aan de bestrijdingsprogramma's van de GD tegen de ziekten Salmonellose, Leptospirose (beide zoönosen), Leucose, Brucellose, Tuberculose, BVD, IBR, en Para-TBC. De status in december 2006 behorend bij elke ziekte staat vermeld in tabel 1. In november 2001 werden bij enkele kalveren BVD-antistoffen aangetoond in het bloed. Dit leverde het High-techbedrijf een tijdelijke observatiestatus op. Om de BVD-vrij status terug te krijgen werden in januari 2002 van alle kalveren tussen 4 en 16 maanden oud bloedmonsters onderzocht op BVD-virus. Op een later tijdstip werd ook bloed getapt van de kalveren die op het

moment van de eerste monstername nog jonger dan vier maanden waren. Er bleken twee kalveren drager te zijn van het BVD-virus. Deze kalveren zijn afgevoerd. Na de nodige controles met allen een negatieve uitslag kon het High-techbedrijf later in 2002 het certificaat voor de status BVD-vrij weer in ontvangst nemen. Waar de besmetting precies had plaatsgevonden heeft het High-techbedrijf niet kunnen achterhalen. De kosten voor de gezondheidsprogramma's varieerden wat tussen de jaren. In 2002 bedroegen deze vanwege de extra bloedanalyses bijna 0,60 euro per 100 kg melk. In de andere jaren lag dit bedrag tussen 0,20 en 0,30 euro. Per saldo waren de totale gezondheidskosten van het High-techbedrijf hoger dan die van het Lagekostenbedrijf. Zo waren de gezondheidskosten in 2006 1,40 euro per 100 kg melk op het High-techbedrijf, tegen 0,60 euro op het Lagekostenbedrijf. Dit verschil werd vooral veroorzaakt door de grotere incidentie van uieraandoeningen, klauwproblemen en maagdarfstormissen op het High-techbedrijf.

Hygiënemaatregelen

Om insleep en verspreiding van dierziekten te voorkomen werd zeer strikt omgegaan met de hygiënemaatregelen op het High-techbedrijf. Er was uiteraard een hygiënecode met bedrijfskleding en laarzen voor mensen die met het vee in aanraking konden komen, zoals de dierenarts en de inseminator. Excursiegroepen bleven buiten bereik van het vee. De jongveestal voor kalveren tot zes maanden leeftijd was een quarantainestal, compleet met hygiënecode voor kalf en bedrijfsboer. Kalveren werden na de geboorte zo snel mogelijk naar deze ruimte overgebracht, zodat contact met andere koeien en daarbij de kans op overdracht van ziekten zo klein mogelijk werd gehouden. In deze quarantainestal kregen de kalveren biest van de eigen moeder. Alle andere voedermiddelen hadden het predikaat 'schoon', ofwel ruwvoer kwam van land waar geen runderen hadden geweid. Verder was het High-techbedrijf een gesloten bedrijf. Er werd geen vee aangevoerd, alleen afgevoerd. Vervanging werd volledig gerealiseerd door eigen opfok.

Toch aanvoer vee in 2005

In 2004 kampte het High-techbedrijf met grote problemen. Uiergezondheid en conditie van de koeien liet te wensen over. Dit leidde tot een veel hogere uitstoot van koeien dan via de eigen aanwas kon worden opgevangen. Aankoop van vee was noodzakelijk. Omdat deze situatie ook in de praktijk kan voorkomen, bijvoorbeeld bij uitbreiding van een bedrijf, kon deze situatie voor extra informatie op dit gebied zorgen.

Samen met de eigen dierenarts en de GD is een protocol opgesteld om risico's van insleep van ziekten tot een minimum te beperken.

De kernpunten van dit protocol waren:

- Aanvoer van melkkoeien was mogelijk als deze als één groep van één bedrijf zouden worden aangevoerd.
- Dit aanvoerende bedrijf moest minstens een gelijke of hogere gezondheidsstatus dan het High-techbedrijf hebben, en een bekende historie.
- De aan te voeren koeien moesten vooraf gescreend worden (op BVD, Salmonella, Neospora) en geënt worden tegen IBR.
- Daarnaast waren nog enkele vanuit de bedrijfsvoering vereiste punten toegevoegd, zoals geen mastitis-verleden, laag celgetal (meer dan 125), hoog productiepotentieel en een uivorm die past bij een automatisch melksysteem.

Niet te ver van de Waiboerhoeve werd een bedrijf gevonden dat, net als de aanwezige koeien, aan de gestelde eisen voldeed. Nadat de screening en de zakelijke kant was afgehandeld konden de 13 koeien komen. Hoewel een dergelijke aanvoeractie natuurlijk met wat productieverlies gepaard gaat, keerde de rust dusdanig snel terug, dat de koeien weer snel als vanouds produceerden. De nieuwe koeien werden zonder grote problemen geaccepteerd. Deze aanvoer heeft aangetoond dat het ook voor bedrijven met een gesloten bedrijfsvoering en een hoge gezondheidsstatus mogelijk is het aantal koeien op het bedrijf op te schalen, zonder nadelige gevolgen voor deze gezondheidsstatus. Aanvoer moet wel goed voorbereid worden. Het samen met deskundigen opstellen van een protocol waarin de vereisten staan, is hierbij erg belangrijk. Zo wordt alleen nieuw vee binnen de poorten gehaald en blijven ziekteverwekkers buiten.

Expert-opinie

Naast de dierziekte-bestrijdingsprogramma's zoals die door de GD zijn uitgezet, is extra aandacht voor dierziekten die ook voor de mens gevaar kunnen opleveren (zoönosen), op zijn plaats. Naast de eerder al genoemde Salmonellose en Leptospirose zijn hier vaak bacteriën de boosdoener, zoals bij Campylobacter, E. Coli, listeriose, Q-Fever, maar soms ook een schimmel (ringworm) of parasiet (Cryptosporidiose). Deze ziekten kunnen bij de mens heel vervelende verschijnselen veroorzaken en zelfs tot een dodelijke afloop leiden. Wat echter daarnaast speelt, is dat bestrijding ervan bemoeilijkt of onmogelijk kan worden wanneer resistentie gaat optreden. Vergelijk bijvoorbeeld de MRSA-bacterie in de varkenshouderij, wat al tot enige onrust heeft geleid. Een situatie waarin de mens zichzelf niet meer tegen ziekteverwekkers kan beschermen, moet voorkomen worden. Dat kan alleen als iedere schakel in de productie van voedsel voor de mens zich daarvoor inzet, en als ook de keten als geheel de bestrijding van ziekteverwekkers als haar verantwoordelijkheid ziet. De inspanning die iedere schakel daarin levert zal ook beloond moeten worden.

Tabel 1

Gezondheidsstatus dierziekte-bestrijdingsprogramma's GD op High-techbedrijf december 2006

Bestrijdingsprogramma	Status
Salmonellose	Onverdacht
Leptospirose	Vrij
Leucose	Vrij
Brucellose	Vrij
Tuberculose	Vrij
BVD	Vrij
IBR	Vrij
Para-TBC	Status 10, onverdacht